

OKRESNÝ
ÚRAD
BRATISLAVA

PREVENCIA
KRIMINALITY

Výsledky dotazníkového prieskumu k výskytu sociálno-patologických javov na školách v Bratislavskom kraji

Spracovala: Mgr. Alena Mihályová
krajský koordinátor pre prevenciu kriminality

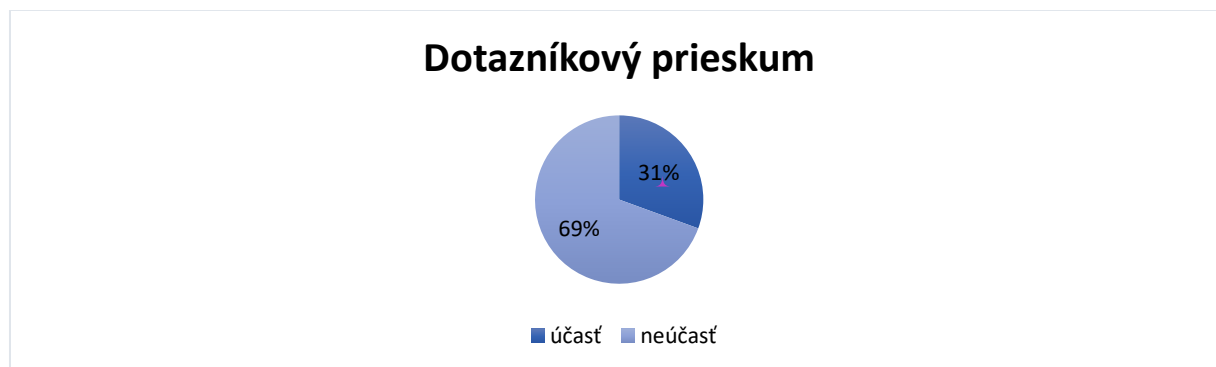
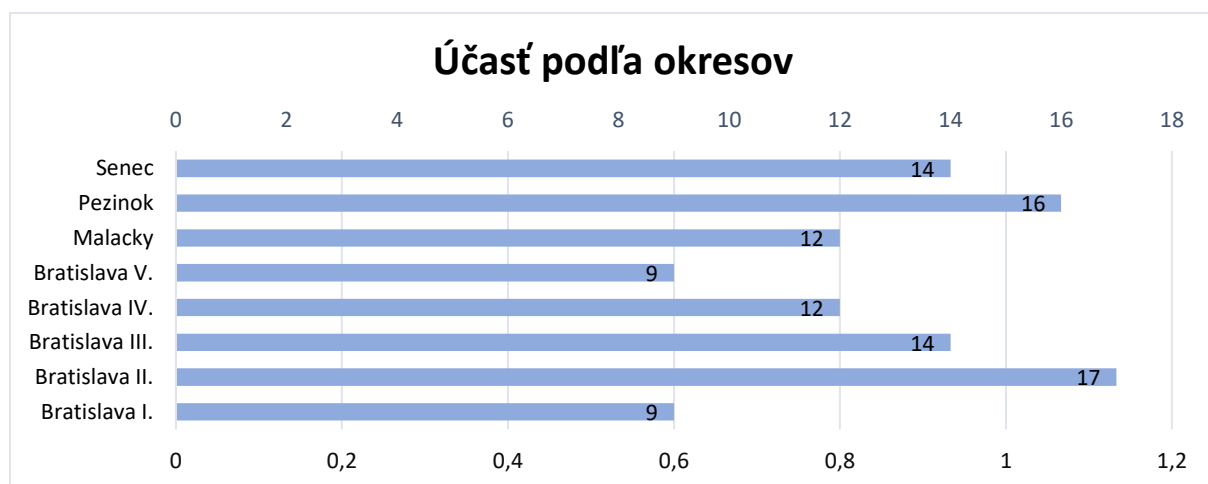
jún 2023

Okresný úrad v Bratislave zrealizoval v mesiaci máj až jún 2023 dotazníkový prieskum na základných školách a osemročných gymnáziách v Bratislavskom kraji. Cieľom prieskumu bolo identifikovať najčastejšie formy sociálno-patologických javov na školách a zároveň zistiť potreby škôl v oblasti prevencie kriminality. Výsledky dotazníkového prieskumu sa využijú nielen na vypracovanie Analýzy stavu a vývoja sociálno- patologického správania nepľnoletých žiakov v územnej pôsobnosti Okresného úradu Bratislava, ale budú aj podkladom k rozpracovaniu Stratégie prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v Slovenskej republike do roku 2028 na podmienky Bratislavského kraja (Krajská koncepcia prevencie kriminality do roku 2028).

Prieskum sa uskutočnil elektronicky a zúčastnilo sa ho celkom **103 škôl, čo predstavuje 31%**. Najnižšiu účasť mala mestská časť Bratislava I. a Bratislava V. (s počtom dotazníkov 9) Najvyššiu účasť mala mestská časť Bratislava II. (s počtom dotazníkov 17).

Tabuľka č.1 Rozdelenie okresov

Názov okresu	Počet vyplnených dotazníkov
Bratislava I.	9
Bratislava II.	17
Bratislava III.	14
Bratislava IV.	12
Bratislava V.	9
Malacky	12
Pezinok	16
Senec	14
Celkom vyplnených dotazníkov	103

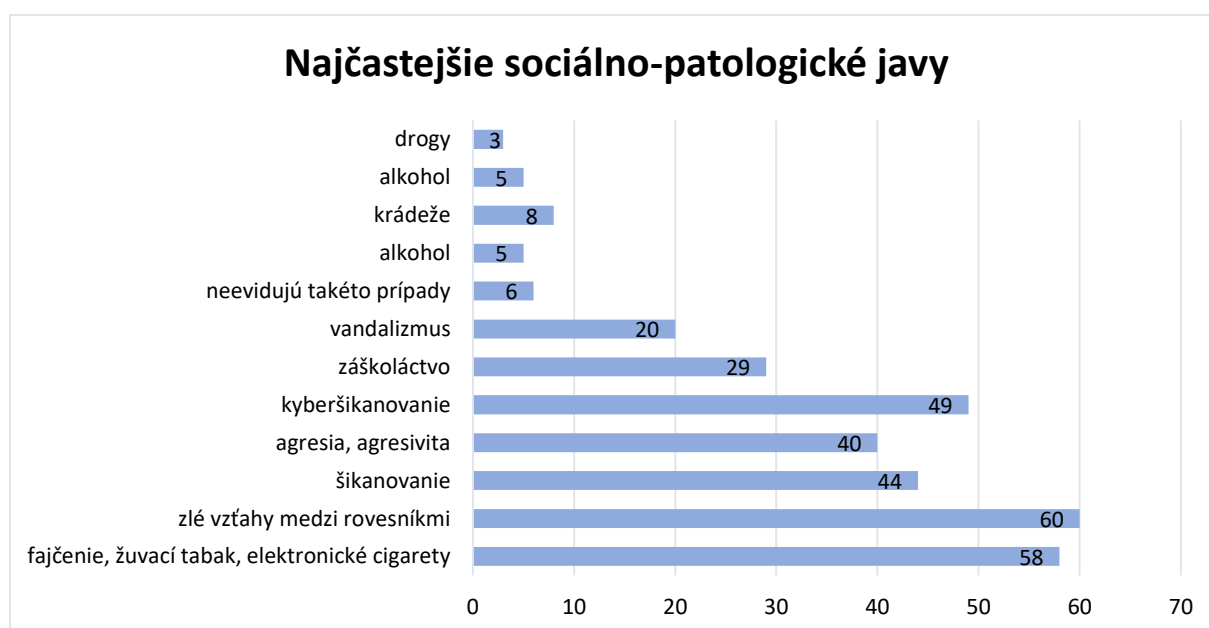

Medzi najčastejšie sociálno - patologické javy na školách uviedlo s najvyšším počtom **60** respondentov **zlé vzťahy medzi rovesníkmi**, **58** respondentov uviedlo **fajčenie, žuvací tabak, elektronické cigarety**, **49** respondentov uviedlo **kyberšikanovanie** a **šikanovanie** uviedlo **44** respondentov. Medzi iné sociálno-patologické javy, uviedli respondenti gemblerstvo, extrémizmus, intolerancia k menšinám, sebapoškodzovanie. **Najvyšší počet sociálno – patologických javov celkovo**, sa vyskytuje v mestskej časti **Bratislava III.**

Tabuľka č. 2 Najčastejšie sociálno-patologické javy

	BA I.	BA II.	BA III.	BA IV.	BA V.	Malacky	Pezinok	Senec	Celkom
Šikanovanie	3	5	11	4	3	2	6	10	44
Záškolačstvo	0	8	2	4	4	5	3	3	29
Fajčenie, žuvací tabak	3	11	7	8	5	5	12	7	58
Na škole takéto prípady nevidujeme	2	1	0	0	0	0	1	2	6
Kyberšikanovanie	4	6	8	6	7	3	7	8	49
Agresia, agresivita	1	5	11	5	3	2	6	7	40
Zlé vzťahy medzi rovesníkmi	4	9	12	6	2	9	9	9	60
Vandalizmus	1	5	0	3	0	1	5	5	20
Alkohol	1	2	0	1	1	0	0	3	5
Krádež	1	0	1	1	2	1	1	1	8
Drogy	0	1	0	0	0	0	0	2	3
Zlé vzťahy učiteľ žiak	1	0	11	2	3	1	2	2	22
Celkom v okrese	21	53	63	40	30	29	52	59	

Iné: gaemblerstvo, extrémizmus, intolerancia k menšinám, sebapoškodzovanie

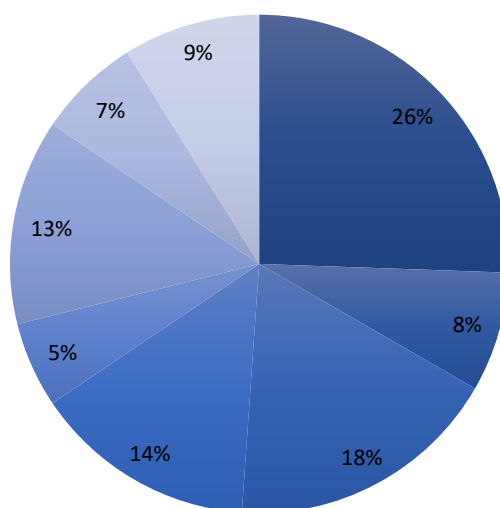
Ako najväčšiu potrebu v otázke sociálno - patologických javov na škole, uviedli respondenti **pravidelnú prevenciu (26%)**, hneď potom nasleduje **spolupráca rodičov(18%)**, ktorá v dnešnej dobe zlyháva. V poradí tretiu potrebu uviedli **zaistenie odborného tímu (14%)**.

Tabuľka č.3 Návrh výchovného opatrenia

	BA I.	BA II.	BA III.	BA IV.	BA V.	Mala cky	Pezin ok	Sene c	Celkom
Pravidelná prevencia	0	2	1	4	3	5	7	1	23
Spolupráca s odborníkmi	2	0	1	4	0	0	0	0	7
Spolupráca rodičov	0	3	0	3	2	3	4	1	16
Zaistenie odborného tímu	0	6	0	0	0	0	2	5	13
Komunikácia	0	0	1	2	0	1	1	0	5
Navýšenie počtu odborníkov	0	1	1	6	1	3	0	0	12
Vzťahy medzi žiakmi a učiteľmi, učiteľmi a rodičmi	0	0	6	0	0	0	0	0	6
Legislatíva – zvýšenie právomoci na strane školy, úradu	0	1	0	2	1	1	2	1	8
Celkom v okrese	2	13	10	21	7	13	16	8	

Iné: sexuálna výchova, závislosť na internete

Dotazníkový prieskum prevencie kriminality

- Pravidelná prevencia
- Spolupráca s odborníkmi
- Spolupráca rodičov
- Zaistenie odborného tímu
- Komunikačné
- Navýšenie počtu odborníkov
- Vzťahy medzi žiakmi a učiteľmi
- Legislatíva

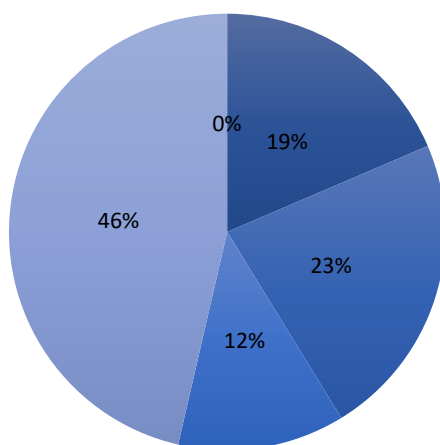
Dotazníkový prieskum si robia školy s **vlastnými dotazníkmi(46%)**, podaktoré školy používajú **dotazníky spracované CPaP (23%)**. Prieskum robí **pravidelne každý rok (19%)** škôl a **12%** škôl považuje **vyhodnocovanie dotazníkov za náročné**.

Tabuľka č.4 Dotazníkový prieskum na škole

	BA I.	BA II.	BA III.	BA IV.	BA V.	Malacky	Pezinok	Senec	Celkom
Prieskum robíme pravidelne každý rok	1	1	2	0	1	4	6	3	18
Používame dotazníky spracované CPaP	0	2	9	0	2	2	6	1	22
Vyhodnocovanie dotazníkov je náročné	1	2	2	2	0	0	2	3	12
Máme vlastné dotazníky	2	7	8	5	2	6	8	7	45
Vyhodnocovanie je jednoduché, robíme ho cez elektronické formuláre	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Celkom v okrese	4	12	21	7	5	12	22	14	

Iné: elektronické formuláre, iné formy dotazníkov (CDR, LVS), nepoužívajú, spracováva tím odborníkov, preventívne programy CPaP.

Dotazníkový prieskum na škole

- Prieskum robíme pravidelne každý rok
- Používame dotazníky spracované CPaP
- Vyhodnocovanie dotazníkov je náročné
- Máme vlastné dotazníky
- Vyhodnocovanie je jednoduché, robíme ho cez elektronické formuláre

Pri vyhodnocovaní dotazníkov na školách, uviedlo **(79%)** škôl, že problémy **riešia a riešenia dosledujú na škole**, **(12%)** škôl uviedlo, že je pre nich ťažké s výsledkami ďalej pracovať. **(7%)** škôl uviedlo, že **nemajú možnosť dosledovať si riešenie na škole, preto to riešia ďalej s odborníkmi**.

Tabuľka č. 5 Výsledky dotazníkového prieskumu

	BA I.	BA II.	BA III.	BA IV.	BA V.	Malacky	Pezinok	Senec	Celkom
Riešime a riešenia dosledujeme na škole	1	13	12	9	4	8	12	8	67
Nemáme možnosť dosledovať si riešenie na škole, riešime to s odborníkmi	2	1	0	2	0	0	0	1	6
Nevieme si s touto témou poradiť	1	1	0	0	0	0	0	0	2
Je pre nás ťažké s výsledkami ďalej pracovať	0	1	1	0	1	2	1	4	10
Celkom v okrese	3	16	13	11	5	10	13	13	

Iné: nepoužívajú, kontaktujú odborníkov, CPP, diskusia, na základe výsledkov prevencie

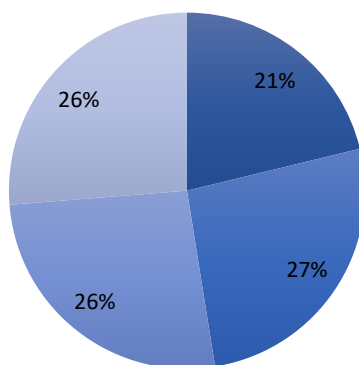
V rámci časového fondu na činnosť prevencie kriminality uviedli školy **nedostatok času (27%)**, a s rovnakým počtom uviedli, že **činnosť vykonávajú nad rámec svojich povinností (26%)** a zároveň **sa nemôžu venovať dostatočne tejto činnosti pre iné povinnosti (26%)**. Dostatok času na prevenciu má (21%) škôl.

Tabuľka č. 6 Časový fond na činnosť prevencie kriminality

	BA I.	BA II.	BA III.	BA IV.	BA V.	Malacky	Pezinok	Senec	Celkom
Dostatok času	0	3	2	4	3	4	4	1	21
Nedostatok času	2	4	7	2	1	2	3	5	26
Činnosť vykonávam nad rámec svojich povinností	3	7	0	2	0	3	7	4	26
Nemôžem sa venovať dostatočne tejto činnosti pre iné povinnosti	3	3	4	3	4	2	2	5	26
Celkom v okrese	8	17	13	11	8	11	15	15	

Iné: je to súčasť mojich povinností, kvalita je na úkor času, v kompetencii tímu odborníkov, povinná triednícka hodina, až keď sa vyskytne problém

Koordinátor prevencie v rámci časového fondu na činnosť prevencie má:

- dostatok času
- nedostatok času
- činnosť vykonáva nad rámec svojich povinností
- nemôže sa venovať dostatočne tejto činnosti pre iné povinnosti

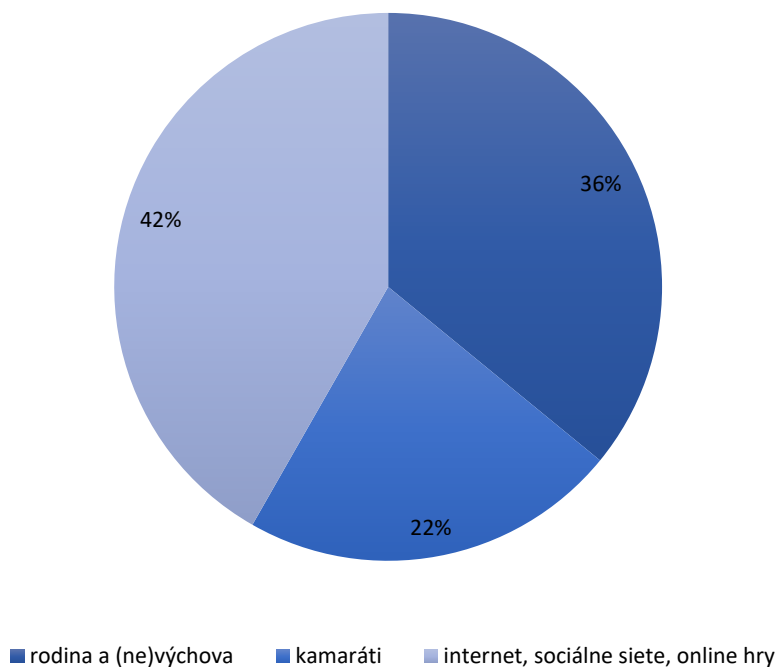
Najväčší vplyv na negatívne správanie žiakov má **internet, sociálne siete, online hry (42%)**, ako druhé školy uviedli **rodinu a výchovu (36%)** a v poslednom rade sú to **kamaráti (22%)**. Školy poukazovali aj na iné vplyvy, ako je finančná náročnosť krúžkov, nedostatočná ponuka záujmových aktivít.

Tabuľka č. 7 Najväčší vplyv na negatívne správanie žiakov

	BA I.	BA II.	BA III.	BA IV.	BA V.	Malacky	Pezinok	Senec	Celkom
Internet, sociálne siete, online hry	9	13	12	10	8	10	13	11	86
Kamaráti	4	7	9	7	2	4	7	6	46
Rodina, (ne)výchova	5	11	14	12	5	6	12	9	74
Celkom v okrese	18	31	35	29	15	20	32	26	

Iné: finančná náročnosť krúžkov, nedostatočná ponuka záujmových aktivít

Najväčší vplyv na negatívne správanie žiakov

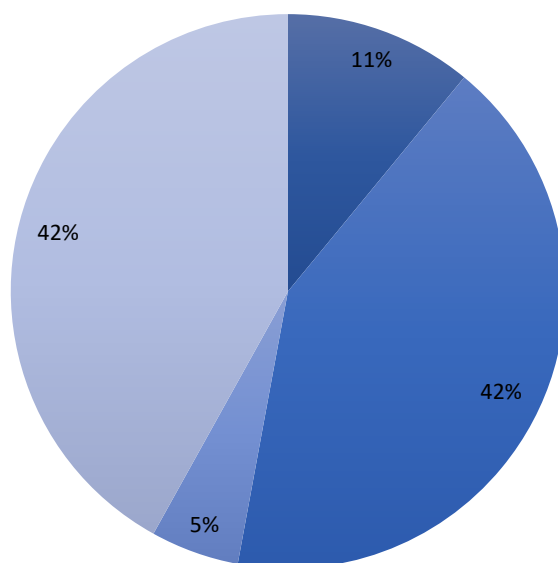
Za najviac preferovanú **formu vzdelávania** uviedli školy vzdelávanie **prezenčne** a **príklady dobrej praxe** s rovnakým počtom (**42%**). **Online** vzdelávanie by uvítalo (**11%**) škôl a (**5%**) škôl uviedlo **samoštúdium**. Ako iné možnosti, uviedli prednášky, človeka v teréne, rozhovory, besedy a triednické hodiny, vzdelávanie by sa odvíjalo od vyskytujúcich sa konkrétnych prípadov na škole.

Tabuľka č. 8 Forma vzdelávania v oblasti sociálno patologických javov

	BA I.	BA II.	BA III.	BA IV.	BA V.	Malacky	Pezinok	Senec	Celkom
Online	2	3	2	1	2	2	4	1	17
Prezenčne	5	13	10	6	8	6	8	9	65
Samoštúdium	1	0	3	0	0	1	3	0	8
Príklady dobrej praxe	4	8	10	12	5	8	9	9	65
Celkom v okrese	12	24	25	19	8	17	24	19	

***Iné:** prednášky, človek v teréne, rozhovory, besedy a triednické hodiny, vzdelávanie sa odvíja od konkrétnych prípadu na škole*

Preferovaná forma vzdelávania v oblasti prevencie kriminality

■ online ■ prezenčne ■ samoštúdium ■ príklady dobrej praxe

Vzdelávacích akcií v oblasti prevencie kriminality sa zúčastnilo **34 škôl 1 krát za rok**. Nemalo **príležitosť** sa zúčastniť vzdelávania v oblasti prevencie kriminality **19 škôl**. Každý štvrtrok má vzdelávanie len **12 škôl** a každý polrok len **9 škôl**. Ako iné uviedli školy, že by uvítali vzdelávanie raz za mesiac, podaktorí, že sa robí vzdelávanie príležitostne, alebo sa nekoná...

Tabuľka č.9 Počet absolvovaných vzdelávaní v oblasti prevencie kriminality počas roka

	BA I.	BA II.	BA III.	BA IV.	BA V.	Malacky	Pezinok	Senec	Celkom
Každý štvrtrok	0	1	6	3	1	0	1	0	12
Každý polrok	1	0	1	0	1	4	1	1	9
1x za rok	3	5	4	3	1	4	8	6	34
Nezúčastňujem sa vzdelávania	1	0	1	0	0	0	1	2	5
Nemal som príležitosť	1	7	0	4	2	1	2	2	19
Celkom v okrese	6	13	12	10	5	9	13	11	

Iné: každý mesiac, príležitostne, nekoná sa, podiel záujmu či ponuky, za účasti odborníkov

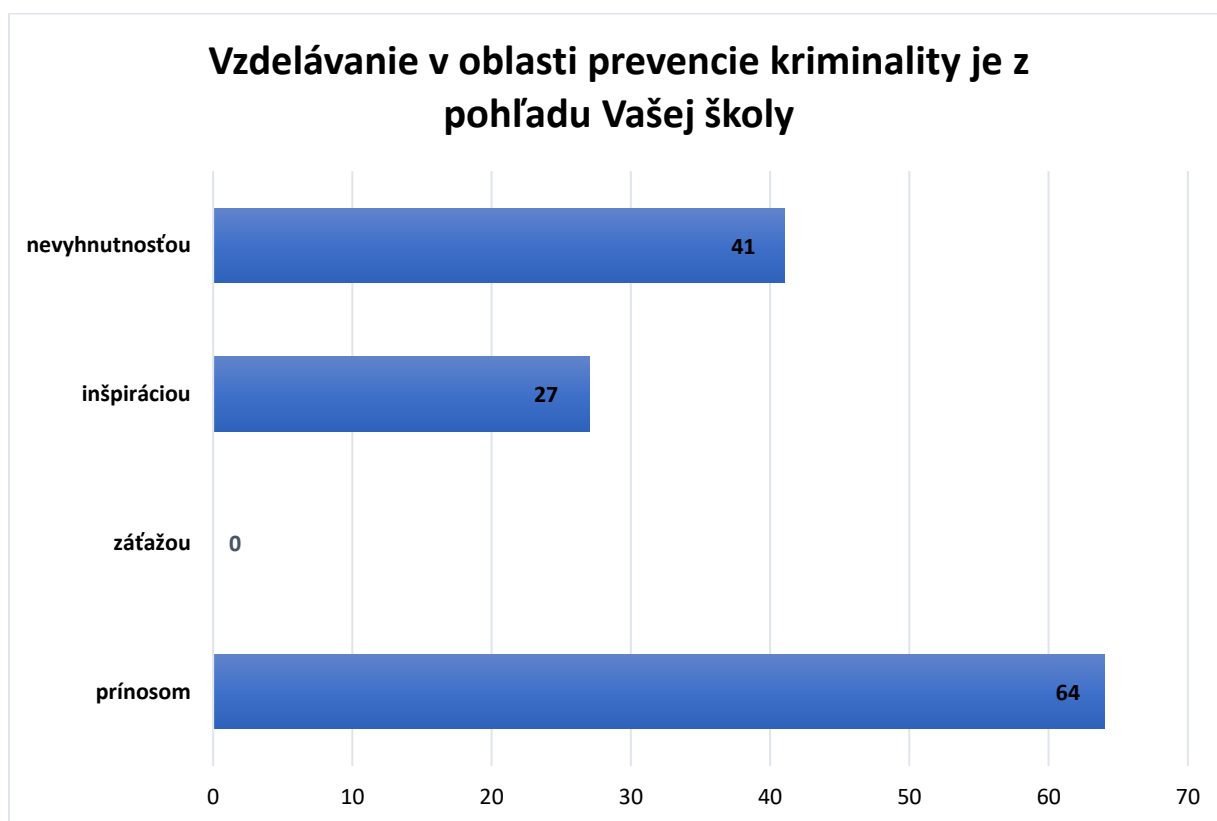

Vzdelávanie v oblasti prevencie kriminality je pre **64 škôl prínosom**, za nevyhnutnosť ju považuje **41 škôl**. Pre **27 škôl** je vzdelávanie v oblasti prevencie kriminality **inšpiráciou**. Vzdelávanie ako **záťaž** nepovažuje ani jedna škola.

Tabuľka č. 10 Vzdelávanie v oblasti prevencie kriminality je z pohľadu školy

	BA I.	BA II.	BA III.	BA IV.	BA V.	Malacky	Pezinok	Senec	Celkom
Prínosom	5	10	13	6	6	8	9	7	64
Záťažou	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Inšpiráciou	2	6	2	4	2	1	4	6	27
Nevyhnutnosťou	1	6	3	6	4	7	8	6	41
Celkom v okrese	8	22	18	16	12	16	21	19	

Iné: podľa toho čoho sa týka, neviem

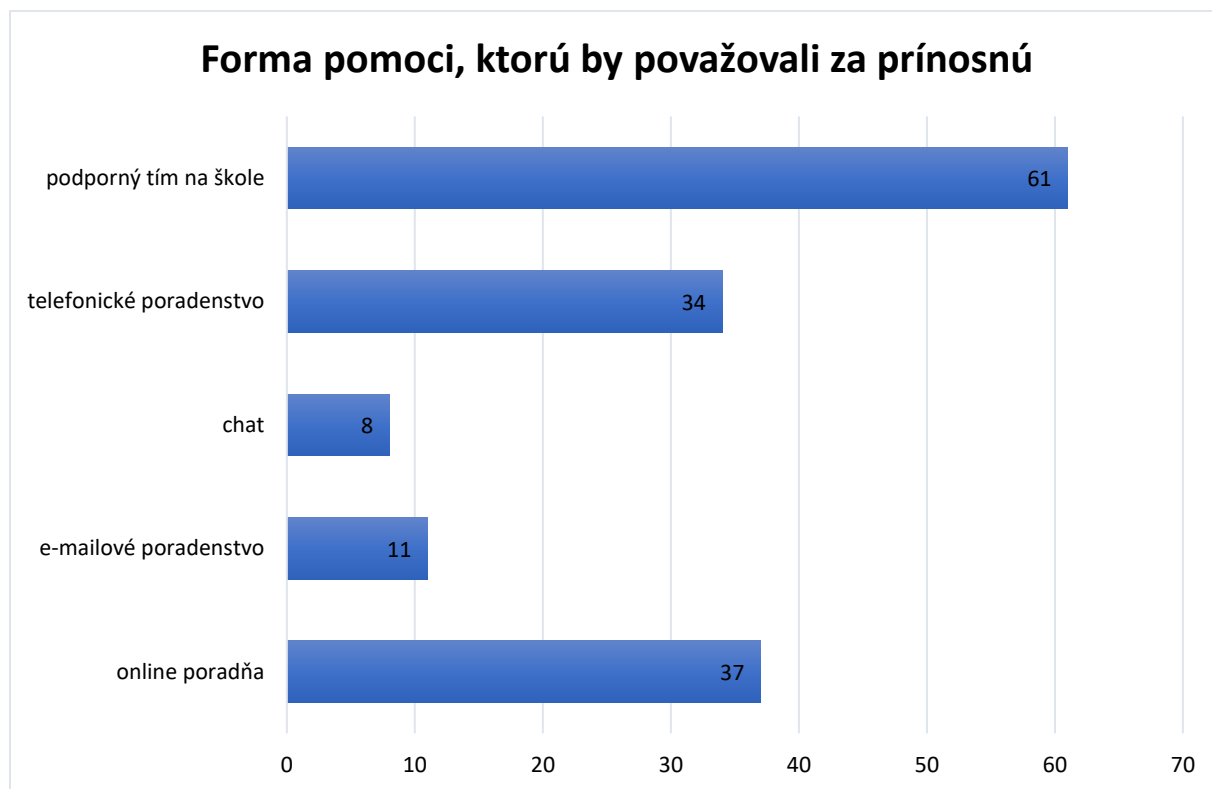

Pre **61 škôl** by bola veľkým prínosom pomoc vo forme **podporného tímu na škole**, **37 škôl** by uvítalo **online poradňu** a **34 škôl telefonické poradenstvo**. Ako iné uviedli školy podporu a poradenstvo pre rodičov, spoluprácu s odborníkmi a ďalšími organizáciami (nízko prahové centrá, mestské polície), možnosť konzultácie s odborníkmi, viac programov a workshopov v oblasti prevencie, zvýšené kompetencií pedagógov, rodina.

Tabuľka č.11 Aká forma pomoci by bolo prínosom v rámci prevencie

	BA I.	BA II.	BA III.	BA IV.	BA V.	Malacky	Pezinok	Senec	Celkom
Online poradňa	3	8	6	4	3	3	6	4	37
Telefonické poradenstvo	4	5	10	5	2	3	3	2	34
E-mailové poradenstvo	3	2	1	2	1	1	0	1	11
Podporný tím na škole	5	9	8	6	5	7	12	9	61
Chat	2	1	1	1	1	0	1	1	8
Celkom v okrese	17	25	26	18	12	14	22	17	

***Iné:** podpora a poradenstvo pre rodičov, spolupráca s odborníkmi a ďalšími organizáciami (nízko prahové centrum, mestská polícia), možnosť konzultácie s odborníkmi, viacej programov a workshopu v oblasti prevencie, zvýšení kompetencií pedagógov, rodina*

Návrhy a odporúčania

V oblasti návrhov a odporúčaní sú najviac požadované pravidelné preventívne programy, navýšenie počtov odborníkov, ktorí budú profesionálne preškolení, zmena legislatívy a užšia spolupráca s rodinou žiaka.

Návrhy pre spoluprácu s Okresným úradom Bratislava v oblasti prevencie kriminality a sociálno - patologických javov, boli návrhy na preventívne vzdelávacie programy, ktoré by mali prebiehať kontinuálne ako pre žiakov, ale aj vyučujúcich, spolu s príkladmi dobrej praxe. Financovanie by malo byť zabezpečené zo strany štátu.

Školy tiež uvádzali, že by ocenili užšiu spoluprácu s Informačnou kanceláriou pre obete trestných činov Bratislava. Ďalším návrhom bola prítomnosť konzultanta na Okresnom úrade, na ktorého by bolo možné sa v prípade potreby obrátiť, napr. pri urgentnom prípade (konzultácia, poradenstvo).

Školskí zamestnanci uvádzali v odporúčaniach, že by sa im ľahšie riešili problémy na školách, keby mali pravidelné pracovné stretnutia (multitím), kde by sa stretávali aj so svojimi kolegami z iných zariadení a navzájom by si vymieňali skúsenosti.

Ďalším opakovaným návrhom je spolupráca s rodinou, prípadne sankcie za nevhodné správanie žiakov na školách, nakoľko dochádza k situáciám, kedy je vyučujúci bez možnosti riešenia, nemôže žiaka vylúčiť podmienene zo školy, žiaci vedia, že sa im nič nestane a rodičia to vedia tiež. Rodičia detí majú často nevedomosť o tom, aké aktuálne sociálno – patologické javy sa práve medzi deťmi vyskytujú.

Z výsledkov je jasné, že odborníkov, ktorí sa venujú tejto problematike je celkovo málo a je nutné ich navýšenie. Je potrebné ich navýšiť o podporné tímy na školách (psychológ, sociálny pedagóg, špeciálny pedagóg), ktorí by mali u detí autoritu a zároveň dôveru.

Taktiež sa v návrhoch vyskytovalo, že takýto odborníci by mali pracovať v organizáciách, ktoré sa venujú sociálno – patologickým javom, ako sú nízkoprahové centrá, kluby, kde by mohli prebiehať voľnočasové aktivity zamerané na prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti.

Školské zariadenia často nemajú jasno v tom, na koho alebo na akú inštitúciu sa môžu obrátiť v prípade výskytu patologických javov na škole. Odporúčajú zverejniť aktuálny zoznam, ktorý poskytne dostupné informácie. Prípadne súčasťou zoznamu by mohla byť odborne spracovaná jednotná metodika pre školy.

Záver

Nesmieme zabúdať na to, že dnešná generácia detí a mládeže má voľný prístup k internetu, kde vidia agresivitu, nevhodné správanie, sexualitu, majú prístup k tabaku, k návykovým látkam, čo ovplyvňuje ich psychiku, podpisuje sa to na ich správaní. Často nemajú doma vhodné podmienky a celý kolobeh nevhodného správania, užívanie návykových látok, výchovné problémy sa stále opakujú. Svet bez technológií je už dávno ilúzia. A hoci je budúcnosť nejasná ako nikdy predtým, jedno je isté – s technológiami zostaneme spojení navždy. Škola by mala byť komunitou, kde sa stretávajú žiaci, učitelia a rodičia. Prioritne musí byť výchova jednoznačne v rodine, ona je základom. Mali by sme sa zmieriť s tým, že ako je našou rodičovskou povinnosťou učiť deti umývať si zuby alebo sa zdravo stravovať, s rovnakou samozrejmosťou by sme mali viesť k tomu, ako technológie múdro používať. Zdravý vzťah k technológiám si mnohí potrebujeme vybudovať úplne od základov. Čo by nás malo desiť je, že nemáme nekonečne veľa pokusov, ako napraviť škody, ktoré sme už napáchali, dobehnúť to, čo sme zanedbali. Tak, aby sme všetko spoločne ustáli a nestratili v digitálnej dobe naše deti.